

Az eredményes imádság

Időpont: 1959. február 8. Ötvened vasárnap. Ifjúsági istentisztelet

Helyszín: Győr

Oltári ige: 1Kor 1,18-25

Igehirdetési alapige: János 4,19-30.

Énekek: 750; 38.

Monda néki az asszony: Uram, látom, hogy te próféta vagy.

A mi atyáink ezen a hegyen imádkoztak; és ti azt mondjátok, hogy Jeruzsálemben van az a hely, ahol imádkozni kell.

Monda néki Jézus: Asszony, hidd el nékem, hogy eljő az óra, amikor sem nem ezen a hegyen, sem nem Jeruzsálemben imádjátok az Atyát.

Ti azt imádjátok, amit nem ismertek; mi azt imádjuk, amit ismerünk: mert az idvesség a zsidók közül támadt.

De eljő az óra, és az most vagyon, amikor az igazi imádók lélekben, és igazságban imádják az Atyát: mert az Atya is ilyeneket keres, az ő imádóiul.

Az Isten lélek: és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.

Monda néki az asszony: Tudom, hogy Messiás jó (aki Krisztusnak mondatik); mikor az eljő, megjelent nekünk mindent.

Monda néki Jézus: Én vagyok az, aki veled beszélek.

Eközben megjövének az ő tanítványai; és csodálkoznak, hogy asszonnyal beszélt; mindazáltal egyik sem mondá: Mit keresel? vagy: Mit beszélsz vele?

Ott hagyá azért az asszony a vedrét, és elméne a városba, és monda az embereknek:

Jertek, lássatok egy embert, aki megmonda nékem mindent, amit cselekedtem. Nem ez-é a Krisztus?

Kimenének azért a városból, és hozzá menének.

Ima:

Urunk! Lehet, hogy az, amit most mi itt mívelünk sokak számára botránkozás vagy bolondság, nekünk a Te hatalmad, kegyelmed és bölcsességed előtt való hódolás. Add, hogy ne szégyelljük mások előtt és ne dicsekedjünk vele Te előtted, hogy így a megbotránkoztató kereszt és az igehirdetés bolondsága megtartás lehessen számunkra a Jézus Krisztus által.

Ámen.

A mai vasárnapra kirendelt szentlecke a múlt vasárnapra kirendelt leckének folytatása, a samáriai asszony történetének másik szakasza Jézussal való beszélgetésének központi része. Egyik az élő víz és életszomj, a másik az imádkozás kérdését tárgyalja és a mai szentlecke ezt a második kérdést állítja szemünk elé. Nem Jézus Krisztus veti fel az élő víznek és életszomjnak kérdését és ezt a kérdést is az asszony indítja el. Valószínű azok között az indító okok között, melyek őt e kérdésnek felvetésére indították, ott van az ember örök menekülésének vágya is. Mert mikor Jézus a beszélgetést az asszony erkölcsi, családi viszonyára, bűnére tereli, akkor ez alól akar az asszony kitérni. A kényelmetlen kérdés elől a nyugodtabb, veszélytelenebb beszélgetési témára áttérni. Ezért menekül egy elméleti, az imádkozás kérdéséhez. Örök próbálkozása ez minden Jézus Krisztus által sarokba szorított embernek, hogy mikor Jézus a bűnről nem általánosságban, hanem személyesen az én bűnömről kezd beszélni, akkor mindjárt megpróbál az ember valami más kérdés mögé bújni és elméleti, teológiai kérdésre vinni át a beszéd fonalát. Elméleti, vitakérdéssel akarja elütni a legszemélyesebb döntő problémát.

Ezt a kérdést azonban a samáriai asszony életében nem lehet ilyen egyszerűen elintézni. Mert mégsem egészen ürügy, mesterkéltné próbálkozás az imádság kérdése ennél az asszonynál. A történet és megfogalmazása a kérdésnek arra mutatnak, még ha a samáriai asszony saját bűnének kérdése elől szeretne is menekülni, azért valami más is volt nála e kérdés mögött. Ez az asszony nacionalista. Benne él a zsidó- samáriai feszültségben s teljes faji öntudattal képviseli a samáriabeliek vélt magasabbrendűségét. Gyűlöli a zsidókat. Nem volna hajlandó egy korty vizet adni zsidónak még akkor sem, ha talán ott halna meg szomszárja előtt. Számára az imádság helye sem kívülálló kérdés, a két nép között folyó ősi vitakérdés, az ő belső kérdése is. A Garizim vagy Sion-hegyének elsősége. Még sem ez volt csak az asszony kérdése, mert akkor úgy mondaná: Hol kell imádkozni? Mi a Garizim-hegyén, ti a Sion-hegyén imádkoztok, hát melyik az igazi templom, az-e, melyet a mi atyáink építettek Garizim-hegyén, vagy pedig amelyik Jeruzsálemben van, mert csak egy temploma van a zsidóknak. Akkor nem az imádság kérdését vetette volna fel, hanem a templom elsőségének kérdését. Mivel az imádságról kérdezősködik, kell, hogy neki személyesen is kérdése legyen az igazi imádság.

Érdemes felfigyelnünk arra, hogyan fogalmazza meg ezt a kérdés. Meg az, hogy egy ilyen Istentől és embertől elrugaskodott teremtés, mint amilyen ez az asszony volt, hozzászól az imádság kérdéséhez, akitől inkább azt lehetne várni, hogy megvetően szóljon az imádkozásról, hisz aki ilyen fertőben él, annak számára az imádság nem probléma. Ha tehát háta mögé dobta volna már az imádkozást, akkor így vetette volna fel a kérdést: Van egyáltalán értelme az imádságnak? Számára tehát nem az a kérdés, szabad, lehet, kell-e imádkozni? Istentől elszakadt, megkeményedett szívű, imádkozást abbahagyó embernél ez volna természetes. És aki annyi mindent háta mögé vetett régi életéből akármilyen fertőben is élt, annyi még megmaradt benne, hogy imádkozott.

Az azonban már más kérdés, hogy milyen ez az imádság. Lehetett nála ez kegyes szokás, mely megmaradt életében. Talán édesanyjától megtanult imádságokat mondogatta, vagy valami előírt, papok által mondott templomi imádságokat mormolt a Garizim-hegyén, de ez az asszony imádkozott. Tehát nem az imádság értelme kérdéses előtte, hanem az, hogy mi az útja és módja az igazi, eredményes imádságnak.

Menjünk egy lépéssel még tovább. Vajon, milyen imádsága lehetett ennek az asszonynak? Valami keserű tapasztalata lehetett vele kapcsolatban. Legalábbis a kérdés megfogalmazása azt mutatja. Ennek az asszonynak valamilyen imádsága nem teljesült. Valamiért imádkozik. Talán nem is egyszer, kétszer, százszor, ki tudja hányszor imádkozott érte és Isten nem oldja meg a kérdést, melyet odavisz elé. Ezért veti fel a kérdést: Mi lehet a hiba? Tudja, Isten nem lehet az oka, nem Istenben van a hiba, csak benne lehet. Talán nem jó helyen imádkozom? – kérdezi Jézustól, akiben mindentudó prófétát ismer fel. Mondd meg nekem, az a baj, hogy a Garizim-hegyén imádkozom? Vagy el kell mennem Jeruzsálembe és ott mondjam el imádságomat, hogy meghallgattassék kérésem?

Hogy megyünk egyre mélyebbre és mélyebbre az asszony kérésének megfogalmazásával, vajon, mi lehetett imádsága ennek az asszonynak? Azt hiszem, nem megyünk túl a biblia adta kereteken, ha arra gondolunk, hogy ennek az asszonynak volt valami keserves élménye az imádkozással kapcsolatban. Talán azért imádkozott, hogy: szabadíts meg engem a gonosztól! Mert ez az asszony nem volt szíve mélyéig megromolva. Lehet a város úgy gondolkozott róla, hogy tökéletesen romlott teremtés. Talán néha maga is úgy látta, rajta már nincs segítség. Az a tény, hogy nem dicsekszik hódításaival, büszkén, kihívóan nem áll oda a felette pálcát török elé, akik erkölcsi ítéletet mondanak felette, hanem szégyelli magát és olyan időben megy vízért a kútra, mikor tudja, senkit sem fog ott találni. Szabad tehát arra gondolnunk, hogy ez az

asszony nem érzi jól magát a bűnben. Olykor-olykor megszólalhatott lelkiismerete s mikor rágondol régi életére, akkor undorodik magától, s olyankor felmegy a Garizim-hegyére, hátul meghúzódik az oszlop mögött, vagy otthon borul le és mondja imádságát: Uram, szabadíts meg engem a gonosztól... és nem szabadítja meg. Hogy mindez valószínű és komoly kérdés az asszony számára, azt az is mutatja, hogy Jézus belemegy a felvetett kérdéstről való beszélgetésbe. Mert ha az asszonynak csak kifogásul, ürügyül szolgálna a kíváncsiságos kérdés, ilyenre Jézus legfeljebb ellenkérdéssel válaszol ellenfeleinek: „Ha ti nem mondjátok meg, én sem mondom meg néktek” és erre nem mernek, vagy nem tudnak ellenfelei válaszolni. Hogy Jézus komolyan veszi a kérdést, mutatja, hogy részletesen taglalja, magyarázza, mert látta, hogy az eredményes imádkozás kérdése az asszonynak komoly kérdése.

Jézus szerint az eredményes imádság kérdése nem a hol, hanem a hogyan kérdése. Nem az a baj, hogy valaki itt vagy amott imádkozik, az a baj, ha nem úgy imádkozik, ahogy elvárja az Úr. Jézus az Igében a nagy, örök igazságot szögezi le: „*Az Isten lélek: és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.*” Ez a két feltétele van az eredményes imádságnak. Lélekben és igazságban kell imádkoznunk, ha eredményesen akarunk imádkozni.

1. Mit jelent a lélekben való imádkozás?

Mikor imádkozunk, ne csak szánk járjon, gondolataink is ott legyenek az imádkozásnál. Mert örökös panasza ez minden imádkozó embernek, hogy újra és újra rajta kapja magát imádkozás közben, hogy elkalandoznak gondolatai. A száj jár, mint valami gép, de gondolatai másutt száguldoznak, nem tudja összpontosítani, koncentrálni azokat, nem tud fegyelmezetten imádkozni. Minél kevésbé érezzük kötelességnek az imádkozást és minél inkább tekintjük kiváltságnak azt, hogy szabad imádkoznunk, annál jobban bánt minket imádkozó életünknek ez a fegyelmezetlensége. Úgy érezzük, a felségsértés határát súrolja és tiszteletlenség ez s kimondhatatlanul fáj, hogy olyan figyelmetlenül, szórakozottan állunk előtte és nemcsak arra nem gondolunk, amit Isten mond nekünk, de még arra sem figyelünk, amit mi mondunk Istennek.

Próbálják fegyelmezni imádkozó életüket emberi próbálkozásokkal. Egyik azzal, hogy nem betanult, régi imákat mond, olvasott imakönyv imádságai helyett, saját szavaival imádkozik, hogy mondanivalója, megfogalmazásának kényszere, a gondolati munka tartsa össze gondolatait imádkozás idején. A másik fordítva próbálkozik. Szabad imádság helyett valami jó imádságos könyvből imádkozik, hogy a kötött betű kötött mondata kötözze őt mondanivalójához. Megint vannak, akik imádságukat félhangosan mondják, hogy mint valami vészcsengő, jelezze az emberi hang elmaradása a gondolatok elkalandozását, másutt járását. Nagyon nehéz ez a fegyelmező munka. Nem is mindig sikerül. Ha sikerül is egyszer, az nem azt jelenti, hogy mindig fog sikerülni.

Akik szeretnek és imádkozni szoktak, azok mindig elégedetlenek voltak imádságos életükkel. Gondoljunk Lukács 11. fejezetére, ahol olvassuk, a tanítványok odamennek Jézus Krisztushoz és kérik: Uram, taníts minket imádkozni. Mint ahogyan Keresztelő János is tanította tanítványait. Pedig a tanítványok minden bizonnyal e világ ítélete szerint, tudtak imádkozni. Tudták mikor van ideje az imádság órájának és akkor milyen imádságot kell mondani. Mégis úgy érezték nem tudnak, és azért könyörögnek: Uram, taníts meg imádkozni.

Római levél 8. fejezetében Pál maga is panaszkodik maga és egész keresztyénség nevében: „... Mert azt, amit kérnünk kell, amint kellene, nem tudjuk; de maga a Lélek esedezik mi érettünk kimondhatatlan fohászkodásokkal”. Olyan erőtlenség, porba mázskálók imádságaink. Ma is így van. Csak az az ember tud imádkozni, aki meg van arról győződve, hogy nem tud imádkozni.

Aki meg van elégedve imádságával, aki azt hiszi, hogy tud imádkozni, mint a farizeus, az még nem imádkozott igazán sohasem.

A lélekben való imádkozás azonban többet jelent, mint gondolataink fegyelmezése, az összpontosított gondolatokkal való imádkozásnál. Szívünknek is benne kell lenni imádságunkban. Szívünkkel kell imádkoznunk. Ezért beszél a Szentírás a szentek imádságáról. Azt mondja: Isten népe kiált az Úrhoz! Nemcsak gondolatban imádkozik, mormolja megszokott imáit, nem érvel higgadtan és logikusan, nemcsak rimánkodik, mint alázatos koldus, hanem kiált, mint mélybe zuhant, mint beszakadt jég alá merülő ember. Kiált. Létsikoltás az, mert teljes léte, egzisztenciája forog kockán és dől el az imádságban. Élete fordul meg azon, meghallják-e kiáltását. Így kell nekünk egész szívvel imádkoznunk.

A lélekben való imádkozás értelmezésében még mélyebbre kell mennünk. Jelenti ez a Szentlélekben való imádkozást is. Az Írás szerint a Szentlélek együtt imádkozik az imádkozni nem tudó, de igazán imádkozni akaró emberrel. Ő olvasni tud szívünkben, ismer bennünket, tudja, mire van nekünk szükségünk. Ő maga segít nekünk kimondhatatlan fohászkodásokkal elmondani az Istennek azt, amit mi csak eldadogni tudunk. Az igazi, lélekben imádkozó ember sohasem imádkozik egymagában, mindig közösségben imádkozik. Közösségben a Szentlélekkel, közösségben a Fiúval, mert Jézus is együtt imádkozik vele. Mikor felhatalmaz arra, hogy az Ő nevében imádkozzunk, akkor azonosítja magát a mi töredezett imádságunkkal és képviseli azt az Atya előtt. Odaáll a mi imádságunk mellé az Atya trónja elé és azt mondja: Ezek az én könyörgéseim. Hármásban imádkozunk tehát mindig az Atyához, mikor lélekben imádkozunk: A Fiú, a Szentlélek meg én. Akkor is, mikor azt panaszolom el, hogy nem tudok úgy imádkozni, mint kellene és szeretnék. Akkor is, mikor kérem Őt, hogy tanítson meg imádkozni.

Tudunk-e mi így lélekben imádkozni mindig?

Mindebben már sok minden benne van abból is:

2. Mit jelent az igazságban való imádkozás?

Ezt csak egy oldalról vizsgáljuk meg. Hát nem igazságban imádkozott az asszony? Nem akart igazán megszabadulni a bűn fertőjéből? Sok lelkipásztori és saját tapasztalatból tudom mondani, hogy mikor imádkozunk, nem mindig mondunk igazat. Ne hazudjunk Istennek! Sajnos, sokszor megtesszük. Leggyakrabban a Miatyánkban, főképp a bűnbocsánatért könyörgő kérelemben. Azt mondjuk benne Istennek, hogy megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek s kérjük, hogy úgy bocsásson meg, amint kérjük s amint mi arra magunk példát mutatunk.

A samáriai asszony példája azonban nem erre, hanem egy másik hazugságra hívja fel figyelmünket. Meg vagyok győződve arról, hogy ez az asszony sokszor imádkozhatott a Garizim-hegyén épült templomban – mikor undorodott életétől, mert ezzel igen hamar el lehet telni -, azért, hogy szabadítsa meg Isten ebből a fertőből. De ugyanakkor a szíve mást mondott, mint a gondolata és szava. A szava ezt rebegette: Szabadíts meg a gonosztól!, a szíve azt suttogta: Jó a bűnben gátlás nélkül élni, jó kiélvezni az életet, vitetni magamat testemnek és véremnek szenvedélyétől. Nem baj, ha nem hallgatod meg imádságomat, benne hagyhatsz a bűnben, csak a következményektől szabadíts meg, csak a büntetés ne érjen utol, csak a botránytól kímélj meg! A tisztaságnak és bűnnek vágya harcol benne imádsága közben is. Esze a tisztaság vágyának, szíve a bűn vágyának adott igazat. Valószínű mindez nem tudatosodott benne, mindez nem változtat azon a tényen, hogy így lehetett. Valószínű, hogy így is volt.

Ha pedig nem volt így, akkor meg egy másik tapasztalat mondja el, hogy milyen lehetett ennek az asszonynak imádsága: Uram, szabadíts meg engem a gonosztól! – aztán várta, hogy a sült galamb szájába repüljön. Úgy szeretne volna a szabadulást, hogy neki a kisujját se kelljen érte mozdítani. Jöjjön a szabadulás az ő hozzájárulása nélkül! Jöjjön a győzelem harc nélkül! Törje még a test és vér hatalmát benne úgy, hogy ne legyen többé kísértése! Hulljon ölébe a szabadság úgy, mint kész ajándék. Elfogadni hajlandó a szabadságot, de áldozni érte nem hajlandó.

Világos, hogy ez az imádság hazugság, még ha álcázott hazugság is. Ilyen imádságra nem jöhet szabadulás, más felelet, mint amit a samáriai asszony kapott. Isten benne hagyta tovább is a bűnben, amíg egyszer nem jelent meg előtte imádkozására kegyelmes feleletül a szabadító Jézus Krisztus.

Lélekben és igazságban imádkozókat keres az Atya – mondja Jézus Krisztus. Keres közöttünk is. Vajon talál-e közöttünk ilyen? Vajon ott vagyok-e én azok között?

Ámen.

Ima:

Urunk Jézus Krisztusunk! Köszönjük Neked, hogy e mostani imádságunk mögött is ott tudhatunk Téged, hogy a Te nevedben beszélhetünk. Köszönjük Neked Szentlélek Úr Isten, hogy ennek az imádságnak is tolmácsa vagy az Atya előtt! Óh, jöjj hát Urunk Jézus Krisztusunk, jöjj Szentlélek Úr Isten, hadd lépjek Veletek együtt az Atya trónja elé, hadd sírjam ott el minden könnyemet, minden gonosz, hazug, bűnös imádságom miatt, hadd könyörgjem neked: Uram, taníts meg engem imádkozni lélekben és igazságban!

Könyörgöm Neked mindazokért, akik ezekkel a kérdésekkel birkóznak. Könyörgünk, minden nehézségek között hozzád kiáltókért, akik úgy érzik, elfelejtettek már imádkozni. Könyörgünk a szenvedőkért, betegekért, a bűnökkel küszködőkért, a fertőben fuldoklókért. Urunk, tanítsd meg őket imádkozni, és felelj nekik könyörgő szavukra.

Könyörgünk, áldd meg a mai napot, a mi gyülekezeteinkben szerteszét, ahol ennek az igének alapján szól az igehirdetés, hogy találhass sokakat, akik lélekben és igazságban tudnak imádni Téged. Köztük hadd legyek én is ott a Te örök kegyelmedből.

Ámen.